

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.- Дин., а за редовне чланове 30.— Дин. годишње. Редовни чанови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Диџ. Претплата је за нечланове 30.— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину.

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројега) треба слати уредништву „Српског пчелара“ у Земуну.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

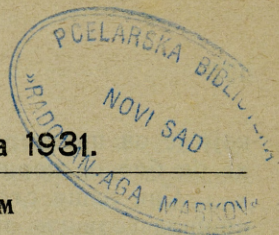
Ко жели да купи старија годишта „Српског пчелара“ година 1924—1930. нека пожури са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поруџбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

У Земуну, 1. децембра 1931.

Под високом заштитом
Њег. Краљ. Вис. Наследника Престола Петра.

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број	Излази једанпут месечно.	Година
12.	Уредник: КОСТА СЕПЕРОВАЦ вероучитељ грађанске школе.	XXVIII.

Место венца на гроб професора Јована Живановића.

Петнаест је година откако нема међу нама највредније-га трудбеника у градини нашега народног пчеларства, да раскрчи коров, који све више отима маха у њему.

Пре 15 година склопио је неуморни професор Јован Живановић своје умне очи и оставио драго нам пчеларско поље, на којем је као вредна пчела радио више од половине века.

Па зашто је то радио, зашто је трошио новац на књи-ге и умну снагу своју наш вредни Јован Живановић, кад је он и без тога могао мирно пчеларити на својем лепом пче-лињаку?

Радио је зато, да би забатаљено поље нашега народног пчеларства процветало и донело слатка плода не само Ср-бима него и свима Јужним Словенима. Радио је на томе, да би оплеменио душу нашега народа, да би га подигао ма-теријално и привезао за кућу, а отргао од беспослице.

Да не беше најумнијега пчелара у Јужних Словена на-шега Јована Живановића, наша њива народнога пчеларства

коју је он претворио у дивну градину, била би пустош, који не би био од користи, ни себи ни своме.

Сви наши старији пчелари, који су држали и читали прошла годишта овога листа добро знају, ко је и шта је био Јован Живановић за наше пчеларство. Али ради омладине наше, која тако мало приања за лепо и корисно пчеларство, није доста само казати, него ваља и доказати, да без вреднога и ученога професора Јована Живановића, не би поље нашега пчеларства изгледало тако, какво га данас гледамо.

Осврнимо се само за 60 година у натраг и погледајмо, како је тада стајало наше народно пчеларство и како је изгледала наша пчеларска књижевност.

Пре мудрога Јована Живановића, знао је наш народ само за плетару и за рој, који је требало стрести у плетару и пустити да ради до јесењег Крстов дана, а тада га угушити, да би се дошло до меда и новаца. О члановима пчелињег друштва, о њихову послу није пчелар водио бригу. О матици, радилицама и трутовима знало се врло мало, и то што се знало, било је често смешно.

А и како се могло много знати, кад листова и књига о пчеларству у то доба није било у нас, нити их је ко имао. Две три књиге о старинском начину пчеларења што су их написали: свештеник Аврам Максимовић (1810), Максимилијан Ђурчин (1847) и Филип Ђорђевић (1860) скоро је нестало; појели су их мишеви, мољци, влага, или су их деца раскупусала. На тавану каквог старог мајстора, учитеља или свештеника, чији је отац или деда био негда пчелар, можда се је могла наћи која од те три књиге, али забачена и заборањена, јер син или унук нису пчеларили, па таке књиге нису ни узимали у руку. А ратар, који није хтео да „по књишки“ ради, и ако је случајно писмен био, није хтео да чита таке књиге, а и што би, кад је и без књига могао од свога суседа да научи плести кошнице и стресати у њих ројеве. За остало била је „Божја брига“.

Крај такога пчеларског знања, плетаре под обалама од трна и глога гојиле су се ако је била добра година, и чекале су јесен и своју смрт у облику медом умазаног „трговца“, који је са бурадима на колима и сумпором у џепу путовао од села до села и од пчелињака до пчелињака, да туче кошнице и да купује мед. Што је било најбоље и најтеже то је било његово, то се је тукло, а саће са медом и мртвим пчелама стресало прво у чабар, измуљало и измерило, а по том истресало у буре на колима. Пиљар је добио „сексер“ два за фунту, а „трговац“ кренуо до суседног пчелињака, да и тамо учини своју „услугу“.

Тако су пустошени старински пчелињаци, а мука пчелиња: лековити мед и скупочени восак продавани су у бесцење.

Најбоље кошнице су поубијане, а средње и слабице остављане су за пресаде. Па крај свега пчеларског незнања, крај арања пчелиње муке и тамањења пчела и кошница, пчелињаци су се одржавали, јер је богата паша, - које је у оно време било на све стране-поправљала и подизала оно, што је човек таманио и пустошио. Медовито биље свакојако залечивало је грдне ране, што их је починила рука неуких људи.

Прсф. Јован Живановић

И ко зна до кад би се тако пчеларило, да се није у нас јавио човек пун знања и јаке воље, да поведе наш народ, не делећи Србина од Хрвата, пугом напретка, и да наше народно пчеларство подигне на висину равну са пчеларством у других великих и просвећених народа.

Изнео сам ово, да се види, у каквом је стању било наше народно пчеларство, које се је примицало својој пропасти, кад је наш вредни Ј. Живановић почео да ради на спа-

савању и препорађају његову, јер културно обрађивање земље, искоренило је многе медовите биљке, које су помагале, да су се пчелињаци могли одржавати и још напредавати, крај свега незнања пчеларскога.

У то дакле најсудбоносије време кренуо је професор Ј. Живановић да спасе наше пчеларство, ту најдивнију грану пољске привреде. **То треба уочити и добро запамтити.** Ј. Живановић писао и учио је наш народ тако, како би га могао разумети; пружао му је онај начин пчеларења, који је наш пчелар старога кова могао да прими и да га у пракси примене. А да би што лакше и поузданије унео међу наше пчеларе пчеларење са помичним саћем, дао им је кошницу сличну американским кошницама, па ју је зато и прозвао **американком.**

Напред сам рекао, да треба добро запамтити, да је Ј. Живановић почео свој рад на просвећивању наших неуких пчелара пре 50 и више година, кад је владала још велика тама на тадашњем пчеларском пољу.

Та свима нам је добро познато, како се свака новина тешко прима у народу па ма она била и најкориснија. Узмимо за пример само кромпир, ту корисну биљку која данас храни половину света, како је тешко улазио у народ. У рукама сам имао једну писмену заповест некадашње граничарске „команде“ у Срему, којом се прети са 25 „штапова“ сваком домаћину, који на време не посије кромпир. Па и данас се још глобом приморава народ, да на време очисти воћке од гусеница. А какве све тешкоће имају власти у борби противу кужних болести, не треба ни да причам.

Па кад тако стојимо још и данас, јасно је, да је отац рационалног пчеларства у нас, проф. Ј. Живановић морао врло опрезно уводити у народ кошницу са помичним саћем не само зато што пчеларима пре 50 година није ишло у главу, да пчеле живе у сандуку и да граде саће у оквирима него и зато, што је ондашњим пчеларима била скупа и и Живановићева американка, која је стојала у оно време, до 3 форинта. А како и да није била скупа, кад га плетара, ако је сам оплео није стала ништа, а ако ју је куповао добио ју је за 25 новчића. Па је „ипак било меда више него данас, само ако је била добра година“. Као што су одговарали пре 50 година стари пчелари онеме, ко их је саветовао за пчеларе са „сандуцима“.

Кад сам ја пре неких 40 година почео пчеларити са кошницама са помичним саћем, моји су ме парохијани жалили, што у лудо бацам новац за сандуке, кад пчела не може живети у сандуцима.

Све то треба добро запамтити, па да се разуме, зашто је Ј. Живановић учио народ пчеларењу онако као што га учио и зашто му је дао своју американку.

Али „време гради време разграђује“. Свако доба има

своје потребе и усавршава оно што му је потребно, или руши оно што му не треба. Тако је и са Живановићевом американком. Живановић је ту кошницу удесио за свој крај са средњом пашом и она је и данас добра за такве крајеве, а таквих крајева је највише у нашој отаџбини. Ми имамо врло мало крајева са американском пашом. Зато је та кошница и била примљена и раширена међу нашим пчеларима у свима крајевима. Али у врло медовитим годинама наши пчелари су ту кошницу мало помало преиначивали и удешавали према својим потребама. Једни су је продужили, други су јој дали веће оквире, трећи су јој дали медиште са полуоквирима, а било их је, који су у врло медовитој години мењали по две американке једну на другу. Дакако да су горња (медишта) била без патоса или са помичним патосом. О томе сам писао у своје време у овоме листу. Ето тако су се помагали наши пчелари у врло медовитим годинама. А већ пре 20 и више година, виђале су се на многим нашим пчелињацима кошнице американског кроја (са широким оквирима).

Па будући у нас скоро и нема пчелара од заната т. ј. таквих који се баве само пчеларењем, него нам је скоро свима пчеларење узгредан посао, написао сам у свом Пчеларском Календару од год. 1928. на стр. 13 и даље како би требало американку преудесити, па да може послужити и за крајеве са најбољом пашом и у најмедовитијој години. То сам рекао ради оних пчелара, који већ пчеларе са американком, а особито оних, који имају много тих кошница, јер данас крај ове скупоће нико неће 100-200 американки полупати и бацити у ватру, па да набави исто толико правих американских кошница. Тако што препоручивати било би лудо, а још луђе би било послушати такав савет. Зато сам рекао у својој књизи, како би се могла американка проправити, па да даје меда као ма која права американска кошница. А да мед не даје кошница него паша, то знају и мала деца.

Међутим онима, који тек хоће да пчеларе и који имају врло добру пашу препоручио сам праву американску кошницу. Но нико нека не мисли, да сам тиме хтео рећи да Живановићева американка не ваља. Та кошница у доброј години давала је мени и другима до 100 килограма меда. Па куда би више!

Нико не треба да мисли да сам праву американску кошницу препоручио зато што се она може настављати до миле воље, па да се мед истреса једанпут у години. Има можда крајева где се и то може радити. Али у нашој домовини не верујем да има таквих крајева где би требало и где би се смело оставити, да се мед истреса једанпут у години, Зашто? Зато, што у већини ниших крајева има паше од пролећа до јесени. Међу њима има и таквих, од којих се мед мора брзо истресати, јер се за кратко време ушећери и тако стврдне, да га не може истресати никаква истресаљка. Да такви мед,

кад остане у кошници доноси глад и смрт пчелама, то зна сваки пчелар, па зато се смеје онима, који га уче, да истреса мед једанпут у години.

Можда има и таког меда који ускисне, кад се брзо истреса. Таки се мора држати мало дуже у кошници. Али у мојем крају такога меда није било, нити ми је мед за толике године пчеларења кад год ускиснуо, ма да сам га више пута сваких 8 дана истресао и по две три године држао.

Зато су за мене празни разговори, да мед ускисне ако се брзо истреса. А они који уче, да треба истресати једанпут у години, наводе сељака да им каже: е па кад је тако, ја ћу остати при својој јефтиној плетари из које се вади једанпут у години, а нећу бацати новац за скупочене „господске“ кошнице.

Још треба имати на уму, да су многе ствари унеле у пчеларство као и у друге привредне гране мајмунисање, моду и ћар.

Наш Ј. Живановић није за то хтео да зна. Он је био конзервативан као што је и наш народ. Зато га је народ радо слушао и разумео, кад га је учио штедњи, и да не даје новце за сваку новину, коју ће морати бацити на таван.

Зато је наш Јован Живановић био и остаће отац рационалног пчеларства у нас и то ће остати за сва времена.

Зло би било, кад би наше народно пчеларство остало тамо докле га је Живановић подигао и кад не би ишло напред.

Наш Живановић спремио је земљиште и на њему подигао красну градину нашега народнога пчеларства, а на млађима је да ту градину попуне и улепшају. Само нека пазе да несмишљеним радом не покваре и упропасте муку и тековину нашега вреднога учитеља проф. Јована Живановића!

Сви који имају воље и мисле да раде на унапређењу пчеларства у нашој домовини, морају настојати да му даду национални карактер, а то ће се постићи само онда, кад се највећи део нашега народа ратар-сељак прихвати пчеларења. Док то не буде, неће се пчеларство помаћи са места докле га је наш учитељ Ј. Живановић довео. А да ратар прихвати пчеларство, треба знати писати за њега и учити га ономе што је за њега. Без тога ће остати пчеларство посао и занат неколицине људи као и у Америци, али неће бити народна грана привреде, што нашој отаџбини треба.

Наш учитељ Јован Живановић то је имао пред очима и то му је био циљ.

Хоће ли они који кажу да је Јован Живановић био у заблуди*) који наш народ кљукају „стандаризацијом пчеларства“ и који би хтели да целоме народу натуре „изједна-

*) Види у листу „Пчелар“ 1931. бр. 6. стр. 173. чланак: „Ми смо на добром путу.“

чење мишљења и уверења у пчеларству“(!) послужити на претку нашега пчеларства и омитити га нашем ратару — то ће показати време. А ми за оно, што је наш вредни учитељ Јован Живановић радио и урадио на пољу нашега пчеларства, до века ћемо му бити захвални.

Слава Јовану Живановићу!

Ђорђе Коларовић

Сремски Карловци — колевка рационалног пчеларства међу Србима.

„Звонце на старој карловачкој гимназији позвало је ђаке у школу. Скоро ће избити осам. Ђаци су већ сви у својим разредима, само се види још по гдјекоји ђак, који је закаснио, где оштрим кораком жури у школу, јер ето већ и професори који из горњег, који из доњег краја стижу, пролазе поред ниске жуте зграде са зеленим капцима, па их нестаје у ниској гимназиској капији. Близу капије стоји директор Јова са два три професора. У том се иза ђошка помоли још један професор. На њега ћемо пажљивије погледати, док нам се није и он изгубио у гимназијској капији. Онизак човек око тридесет година црне браде и таке исте али бујне косе, само лепо лице необично му бледо, скоро жуто. На глави му низак мекан шешир, прилично на чело натучен. Одело му загасито. Огрлица на кошуљи доле савијена, а око ње црна с прста узана поша на везивање, тек да није без ње. У руци му штап, а под пазухом књига. То је млади професор Карловачке гимназије Јован Живановић“ (Срп. Пчелар бр. 3. 1911. стр. 45.) — тада већ познати књижевни радник и „борац за чистоту српскога језика и правописа“.

То је било између год. 1870. и 1875., кад се млади професор Живановић још није бавио пчеларством.

„Ославили први пролетњи дани. Многи се већ цветак пробудио, а и вредне пчелице се пожуриле, да са мирисним цветом, славе Онога, који их је опет здружио.“

У једном младом вођњаку у Матеју ено осам плетара. Висок окошт човек, проседе косе и брка а обријана лица, са шумарским шеширом на глави, растовом гљивом кади једну по једну кошницу, окреће је на батак, прегледа и подрезује. То је шумар Порфирије прозван Поја Николић (Срп. Пчелар бр. 3. 1911. стр. 46) — први учитељ пчеларства професора Јована Живановића.

То је било год. 1875., дакле 34 године од онога времена, кад се родио отац рационалног пчеларства међу Србима Карловчанин Јован Живановић (30. јануара) 12. фебруара 1841. године.

Живановић постаје страстан пчелар. И у пчеларству он излази на глас. Пчеларством он успева да задоји тадашње

пуне полета генерације старе карловачке богословије (од 1878. па на даље). Пчеларством он ојачава своје нежно здравље. „Пчеле су га уједале, колико су хтеле, али он се осећао све чвршћи, све јачи, све здравији. Страшне његове нервозности нестајало је, бледило лица заменило је здраво руменило — постао је прави човек“ (Срп. Пчелар бр. 3. 1911. стр. 47.).

Год, 1896., дакле, равно пре 35 година, основан је „Српски Пчелар“, под главном иницијативом професора Јована Живановића и уз пристанак његових вредних ученика и доцнијих сарадника: И. Маширевића, А. Живановића, Ђ. Коларовића, В. Латинкића, М. Шауле, С. Жигића и т. д.

Прелистајмо годишта „Срп. Пчелара“ од 1896. до данас па ћемо у њима наћи најбоље документе који сведоче да су Сремски Карловци, **благодарећи раду Јована Живановића**, постали колевка рационалног пчеларства у нашем народу. У „Српском Пчелару“ налазе се и документи, да смо ми млађи и најмлађи узели у аманет да наставимо рад тога првог пуног полета периода нашег домаћег пчеларства, знајући да чувамо драгоцености наше традиције и да стичемо ново знање у теорији и у пракси.

Надамо се да ће се, пре него што сване дан прославе **стогодишњице** рођења нашег великог учитеља и вође (30. јануар 12. фебруар 1941.), отворити у Карловцима **модерна пчеларска школа**, јер то они заслужују из много разлога. Сремски Карловци су заслужили не само да се зову колевка рационалног пчеларства у прошлости, него да буду и расадник модерног пчеларства у садашњости и будућности. О њиховој садашњости не можемо да говоримо, о томе нека говоре други, али о њиховој будућности говориће наша дела, која треба сматрати као директан наставак дела професора Јована Живановића.

У Срем. Карловцима, 25. септембра 1931.

Др. Сима Грозданић
професор

Први пут у Матеју.

Чим сам ударио натпис на концепат, већ сам сам себи приговорио. Пише се обично о ономе, што се добро познаје, а ја сам, — што да вам лажем, — био у Матеју свега — једанпут.

Та је л' могућел? — Верујте и опростите ми, — само једанпут, али зато сам га ипак добро запамтио и — „еже писах — писах“.

„Ко мисли постати једном пчелар, нек не жали ногу до Матеја. Не може се постати пчелар, ако се пчеле не заволе; а она

се може завоleti, тек ако се **уозна**, ако се **види** њезин рад и живот“. — Тако нам је често говорио проф. Живановић а његово је било, за време пчеларске сезоне, свако после подне на таљигашу иде у Матеј.

Нама богословима додуше није било тешко пешачење. У слободан, ваншколски дан могао си наћи по карловачким брдима и пољима групице ђака и богослова, тако рећи, на сваком кораку: и на Черату, и на Доки, и на Магарчевом брду, и на Стражилову и већ сам заборавио, како се све оно не зваху ти крајеви карловачког хатара, но некако најмање у Матеју. Некако је био увек јачи онај део другова, који је у скучености живота карловачких ђака, а у пуном жару младићске природе, тражио разоноде у слободној забави, а „куд сви Турци, туд и ћелави Мујо“.

И шта је то било нама богословима отићи вечерњим возом у Нови Сад, у циркус и позориште, па се ноћу пешачки вратити у Карловце па онако уморни и неиспавани отићи на јутрење и предавање. Али у Матеј, — част Живановићу и пчели, — теже се одлучивало.

И онда, ко је од нас мислио постати баш прави пчелар? Него више за љубав Живановићу и онако мало за кућу. Зар да нас попове пчела храни хлебом? Бре, — парохија је ту, сесија је ту! ако баш и не ће летити печене шеве, падаће ту „преко тарабе“ петлови, јагањци, прасици. Јесмо ли ми могли неверовати својим професорима, који су нам живот на парохии представљали идеално?. Та ид'те молим вас! Какво пчеларење у већем стилу? Замислите: Живот тече нормалним током, други за тебе води бригу и лупају главу: председници, одбори, а ти дебељушкаст, напитан те седнеш пред кућу на клупу и читаш новине, те у порти под липом водиш међу људима главну реч и говориш им о љубави, слози, поштењу, а они, Боже прости, лепо позевали и слушају те, Боже слушају. Једно „наджиравање“ и пензија. Та шта да вам причам; путујеш па-квит. Па чему онда срдитом пчелом рушити тај блажени мир-нирвану?

Еле, кренемо и ми једне среде после јутрења у Матеј, и опет вам кажем, у првом реду Живановића ради, а он ће, како нам је рекао, — за нама на таљигама. Дивно пролетње јутро оних дана, кад су карловачки шљивици и парлози ишарани љубичицом; њеним мирисом помешаним са пролетњом свежином одишу до и брег. Доле низ жељезничку пругу троми Дунав, пружио се као каква јуначина, који воли зору отспавати, и раздрљиво своје широке груди, да ли да их јутарње сунашце помилује или да огледа лице своје на његовим токама сјајним. Десно ћемо оставити голи и тајанствени Банстол, прошли смо већ и чесму Мутицу и газимо по гвозденој „Рудолфовој“ ћуприји, да скренемо мало у лево босим, уским, вијугавим путем право за Матеј, а било нас је не више од петорице. У ћеретању и лакој песми и не осетисмо, кад је тамо доле проклизио

„шнелцуг“ за Земун. тек видимо тамо ближе тунелу, како баца из себе густе облачиће дима и оштро брекће, као какав задихани, жустри коњић који напреже сву своју снагу и граби, да што пре стигне, камо га господар гони. Обзиремо се чешће, не ће ли се откуд појавити Живановић на своме таљигашу, а све ближе долазимо Матеју још само један завијутак и лак успон и ево нас тамо. Мало узвишен, не баш сасвим раван зараванак свуд унаоколо обрасто џбуњем и и шибљем, од истока и југоистока заклоњен Курјаковцем и Банстолом, излеђу парлога, шљивика и виногради. Куд год бациш око по зараванку, свуд американке у правим редовима, између њих развоће. Тамо у крају под једном крушком сто и клупе; поседасмо лако заморени, слушамо равномерно брујање пчела, што одлеђу и долеђу гађасте различито, и погледамо неће ли се указати Живановић. Већ ће и десети сат да мине а њега нема. Приближава се и час повратку, а њега се не види. Благодјејанцима ће ваљати пожурити, да им се какогод не преврне тањир.

Још само неки минут смо имали, да седећи под крушком моримо своје очи погледом на богату равну Бачку са њеним првокласним парохијама, па да се крећемо и натраг, јер Живановић већ свакако неће доћи. И тако бисмо ми били у Риму а не бисмо видели папу. Но одлука брзо пала, да отворимо једну американку и без Живановића. Попалише се цигаре, а један ће најодважнији отворити поклопац, остали повукли димове, напућили уста, погнули се према американци и чекају, да се само отшкрине поклопац, те да пусте димове, као „шнелцуг“.

Поклопац залемован, не попушта. Шушкало се, клобарало се, а стално напућених уста чекасмо моменат за офензиву. Тек наједном попусти поклопац, пуче и отскочи у страну, пчеле посуклјаше на своје пчеларе, а пчелари куд који попуштала димове улудо, и ћушкају се то по носу, то по очима, то по ушима. Најодважнији иза џбуна командује: „Не бежи, не брани се, мирно стој, не бој се!“

То је било у моменту, као неки окршај а за нас ватрено крштење. Пошто један другом прегледасмо љуте ране и повадасмо жаоке, почесмо отицати: једним нос, други зачклио на једно око, трећем натекло уво, четвртом се обесила усна — рањеници, а пети најодважнији још за џбуном чучи и као најискуснији даје упутства.

Навукосмо поклопац на американку по савету најодважнијег још увек иза џбуна, неком мотком и журним кораком потегосмо кући, док заобилазним путем и споредним улицама не дођосмо најпосле „во своја си“, да се као болесници гушимо сувим бердовом,^{*)} кога нам из самилости послао по друговима благодјејански кувар.

*) Хлеб благодјејански. — Уредник.

Да ли су моји другови још који пошли у Матеј, — не знам, но можда бих и могао погодити, какав су утисак понели оданде. И мени ипак појавила се жеља да се бавим пчелом, зато сам ваљда на повратку, кроз чкињаве очи и бацио један поглед на Матеј, зар да га не видим више.

Ст. Кнежевић

35 годишњица „Српског Пчелара“.

(посвећено † професору Јовану Живановићу покретачу, власнику и уреднику „Српског пчелара.“)

Ове године о св. Три Јерарха навршило се 90 година како се родио професор Јован Живановић; 1. октобра навршило се 35 година како је почео излазити „Српски Пчелар“, а 1. децембра навршило се 15 година како се заклопиле умне очи и како је престало куцати племенито и родољубиво срца професора Јована Живановића оца рационалног пчеларства код Срба.

Други пишу о професору Јовану Живановићу и његовом значају за пчеларство код Срба, а ја ћу овом приликом да у венац његове славе уметнем један цвет, с тога написаћу нешто о постанку и животу његовог љубимчета — „Српског пчелара“.

Ради млађих пчелара у кратким потезима изнећу шта је рађено, да дођу и Срби до свога пчеларског листа, и како је покренут „Српски Пчелар“. А уједно изнећу и главније моменте из живота „Српског Пчелара“.

Пре 35 година угледао је света први број „Српског пчелара“ илустрованог органа за српске пчеларе. 1. октобра 1896. год. изашао је 1. број „Српског пчелара“ у Ср. Карловцима под уредништвом благопокојног професора Јована Живановића и катихете Ивана Маширевића. Дакле „Српски пчелар“ навршио је 35 година од свога постанка, и настала је 36 година, али у ствари навршује само 28 година свога излажења, јер кад је настао светски рат тадањи властодржци забранили су излажење „Српског пчелара“. Год. 1914. изашло је само 7. бројева „Српског пчелара“ и тада је лист престао излазити.

Бацићемо један поглед на стање пчеларства код нашег народа, кад је проф. Јован Живановић почео пчеларити.

Наши стари пчелари само са плетарама пчеларили су, а оно неколико пчеларских књига упућивале су пчеларе како треба пчеларити са плетарама. Год. 1875. почео је пчеларити проф. Јован Живановић, купио је плетаре, али је ројеве смештао у кошнице са покретном саћем. Професор Јован Живановић проучавао је пчеларство, набавио је најновије пчеларске књиге на немачком језику, набавио је кошнице разних система и с њима је радио на свом пчелињаку. Про-

учавајући пчеларство у теорији и пракси професор Јован Живановић створио је своју американку, која се брзо раширила у нашем народу и постала је народна кошница. Узоран пчелињак Јована Живановића привлачио је пчеларе, многи су долазили у Ср. Карловце само да виде тај узорни пчелињак.

Проф. Јован Живановић настојао је, да и друге задобије и упути у рационално пчеларство. Његова је заслуга, што се пчеларство предавало у Карловачкој богословији, што је пчеларство постало облигатан предмет у школи. Колико је био племенит, идеалан и пожртвован види се по томе, што је 13 година предавао пчеларство у богословији без икакве награде. Био је срећан кад је чуо, да је неки његов ученик постао пчелар. Живом речи почео је ширити рационално пчеларство у богословији (1878), где је са пуно љубави својим духовитим предавањима задобијао за пчеларство богослове-будуће свештенике и учитеље српскога народа.

Професор Јован Живановић није се задовољио само са школом, он је желио, да се рационално пчеларство боље у народу шири, стога покренуо је (1880) економски лист „Привреду“ у ком је писао много чланака о пчеларству. Али ради немарних преплатника лист је морао престати излазити. И други покушај са „Привредом“ није успео, али ипак професор Јован Живановић није духом клонуо, писао је чланке о пчеларству у белетристичким листовима и календарима, да би народ упознао важност и корист од пчеларства. Доцније своје чланке по разним листовима покупио је и издао их (1893) као једну књигу „Српски пчелар“. А то је прва српска књига о рационалном пчеларству.

Живановићеви ученици као свештеници отишли су на парохије, неки су почели пчеларити и то с американком и тако су ширили пчеларство у народу. Ширење рационалног пчеларства споро и слабо је напредовало, јер наши пчелари нису имали свога листа. Професор Јован Живановић угледајући се на неуморну и вредну пчелу и по трећи пут покушао је, да покрене пчеларски лист. Имајући рђаво искуство са прва два покушаја са „Привредом“ он је увидео, да лист треба моћног заштитника, који ће првих година лист и материјално помоћи, а тога заштитника нашао је у патријарху Георгију Бранковићу.

У Ср. Карловцима 1. октобра 1896. год. угледао је света 1. број „Српског пчелара“, коме је главни уредник проф. Јован Живановић, а одговорни уредник Иван Маширевић, а заштитник је листу српски патријарх Георгије Бранковић У 1. броју „Српског пчелара“ први је чланак „Пчела под заштитом свете српске православне цркве“ где износи, како су Стеван Немања и његови наследници поклањали манастирима и црквама пчелињаке, да цркве имају свећа за увећавање славе Божије. У новије време митрополит Стеван

Стратимировић помогао је издавање прве српске пчеларске књиге, под патријархом Прокопијем Ивачковићем подигнута је катедра из пчеларства у карловачкој богословији, а под патријархом Георгијем Бранковићем св. Синод закључио је да пчеларство буде облигатан предмет у богословији Карловачкој. А патријарх Георгије Бранковић заштитник је „Српског пчелара“.

Успех „Српског пчелара“ показао се већ прве године, што је 6 и 7 јуна 1897. одржан пчеларски курс, на ком је било слушаалаца из Срема, Славоније, Бачке и Баната. Од предавача жив је још г. Васа Латинкић протојерај из Јаска, а од слушаалаца живи су: Антоније Апостоловић парох у Кленку, Ђорђе Павковић парох у Сомбору, Јован Гајић умиров. учитељ Чортановци, Мато Вохалски учитељ Хртковци, а могуће и још неки.

Сви свесни пчелари радосно су поздравили „Српског пчелара“. Србима је био неопходно потребан стручан пчеларски лист, и ако је „Српски пчелар“ био једини српски пчеларски лист ипак се нашло неких пчелара, који су нападали Јована Живановића, који су својим подвалама његов рад подцењивали. Али професор Јован Живановић својим одговором доказао је нискост тих нападаја, а на личне увреде није ни одговарао. Поред свих тих нападаја „Српски пчелар“ остао је стручан пчеларски лист, испуњавао је своју главну сврху поучавајући српске пчеларе у рационалном пчеларству.

Посматрајући јединство у пчелињем друштву професор Јован Живановић увидео је, да и сами пчелари треба да се уједине стварањем једног пчеларског друштва. Покушавао је са другим пчеларима да створи пчеларско друштво и то први пут у Великом Бечкереку (1878) а други пут у Српском Итебеју (1883) али није успео, што су мађарске власти сметње правиле. „Прегатоцу Бог помаже“ с тога је проф. Јован Живановић и по трећи пут покушао, тада је са пчеларима из Срема основао (1898) „Српску пчеларску задругу“ у Руми, којој су приступали пчелари из свију крајева.

А шта је било са „Српским пчеларом“? „Српски пчелар“ био је орган за српске пчеларе, коме су били власници сами уредници. А кад је основана „Српска пчеларска задруга“ у Руми, власници одмах решавају, да „Српски пчелар“ постане орган „Српске пчеларске задруге“ у Руми. На III. главној скупштини „Српске пчеларске задруге“, која је одржана 16/29 августа 1901. г. у Ст. Пазови тајник је известио скупштину, да су уредници и власници „Српског пчелара“ вољни уступити вођење администрације „Српској пчеларској задрузи“ у Руми. Год 1902. издата су још три броја (за октобар, новембар и децембар) „Српског пчелара“ и са 1. јануаром 1903. год. почео је лист излазити са грађанском годином. А концем 1904. год. „Српска пчеларска задруга“ у Руми прима и власништво листа, јер су уредници и власни-

ци „Српског пчелара“ професор Јован Живановић и катихета Иван Маширевић уступили лист задрузи без икакве оштете. Тада је Иван Маширевић захвалио на уредништву а од 10. броја 1904. уредник је листа само професор Јован Живановић.

Колико је имао успеха „Српски пчелар“ у ширењу и унапређењу рационалног пчеларства, и колико је пчеларство напредовало код нашега народа најбоље се показало на величанственој пчеларској изложби у Руми 1909. године.

Знатнији је догађај у животу „Српског Пчелара“ што је 1900 год. прослављена 25 годишњица пчеларења професора Јована Живановића. А у 3. броју „Српског пчелара“ 1911 год. прослављена 70 годишњица професора Јована Живановића оца рационалног пчеларства код Срба. Исте године у последњем броју изашао је чланак професора Јована Живановића „Valete apes!“ у ком се опрашта са вредном пчелом, јер ради болести срца више није смео радити код пчела. Али као уредник са пером у руди радио је и даље на ширењу и унапређењу пчеларства и каже „хвалићу те, славићу те, уздизаћу те, докле год срце моје болесно не престане куцати.“ Професор Јован Живановић остао је уредник „Српског пчелара“ и свој завет он је верно испунио, Али светски рат покосио је „Српског пчелара“ властодршци забранили су излажење свима српским листовима па и „Српски пчелар“ са 7 бројем 1914 год. престао је излазити.

После ослобођења састала се 1919. год. скупштина „Српске пчеларске задруге“ у Руми, на којој је решено, да се поново издаје „Српски пчелар“. Год. 1920 почео ју је Руми излазити „Српски пчелар“ под уредништвом Марка Шауле протојереја и пароха румског, али је био кратког века. Дошло је до несугласица између уредника „Српског пчелара“ и тајника „Српске пчеларске задруге“ у Руми па је са 7. бројем престао излазити „Српски пчелар“ и две горине остали смо без свог пчеларског листа.

Кад су рашчишћени рачуни и поново уведен ред у „Српској пчеларској задрузи“ у Руми закључили смо, да се поново издаје „Српски пчелар“ а да му уредник буде Ђорђе Коларевић парох у Великим Радинцима. Са Николом Милеуснићем претседником „Српске пчеларске задруге“ у Руми одем у Велике Радинце у лето 1922. год. и замолимо Ђорђа Коларовића да се прими уредништва „Српског пчелара“. Кад се г. Ђорђе Коларовић примио уредништва тада замолимо Глишу Микића катихету у Ср. Карловцима. да буде одговорни уредник и под њиховим уредништвом у септембру 1922. год. изађе „Српски пчелар“ као накнадни број за 1920. год. Уредници су известили пчеларе, да ће идуће године под њиховим уредништвом „Српски пчелар“ уредно излазити. Под њиховом уредништвом „Српски пчелар“ излазио је до конца 1927. год. док Глиша Микић није захвалио на уредништву

јер је много заузет својим званичним дужностима.

Год. 1928. остао је уредник листа Ђорђе Коларовић све до конца 1929. год. кад је — као што се из његовог опроштаја са читаоцима види — ради нарушеног здравља морао захвалити на уредништву „Српског пчелара“.

Год. 1930. примили су уредништво Коста Сеперовац катихета у Земуну и Симеон Грозданић професор у Ср. Карловцима и издали су 1. број „Српског пчелара“. Али г. Сима Грозданић разболео се*) и по савету лекара морао је сваки рад напустити, с тога је на уредништву захвалио. Са 2. бројем „Српског пчелара“ постао је други уредник Ђорђе Живановић власник штампарије у Новом Саду, па је лист штампан у Новом Саду до 2.-ог броја 1931. А са 3. бројем 1931. г. штампање „Српског пчелара“ пренето је у Земун, где и сада излази.

Професор Јован Живановић први је живом речи ширио рационално пчеларство код Срба, предавајући пчеларство у Карловачкој богословији. А да би и народ упознао са рационалним пчеларством у два маха покретао је економски лист „Привреду“ где је писао о пчеларству. Прва два покушаја нису успела, али он је дуги низ година писао о пчеларству у нашим листовима, док пре 35 година није покренуо „Српског пчелара“ који и данас излази.

Професор Јован Живановић 18 година уређивао је „Српског пчелара“ уз сарадњу својих ученика, а после његове смрти лист су одржали његови ученици. Професор Јован Живановић написао је прву српску књигу о рационалном пчеларству, пре 35 година покренуо је пчеларски лист, његова американка постала је народна кошница и тако је постао отац рационалног пчеларства код Срба.

Данас, кад се навршило 35 година како је покренут „Српски пчелар“ и кад се навршује 15 годишњица смрти оца рационалног пчеларства код Срба позивамо све наше пчеларе да са пуно поштовања рекну: Слава професору Јовану Живановићу оцу рационалног пчеларства код Срба.

Коста Сеперовац.

* Хвала Богу данас је г. Др. Сима Грозданић здрав и сарађује на „Српском пчелару“ ур.

Станица за пчеларство С. Ј. П. Д. у Срем. Карловцима.

Станицу је основао Савез Југословенских Пчеларских Друштава год. 1929. са циљем да и код нас буде заступљена научна (теориска) страна у пчеларству, као што је то случај код других народа, који имају не само специјалне станице, већ и велике институте за научно испитивање пчела и пчеларства.

Ова је станица испочетка морала да обавља и бактериолошке послове, поред **биолошких** испитивања, али откад је у Београду основан Институт за бактериолошка испитивања пчелињих болести (проф. др. Коњев и његов асистент инжињер И. Побегало), од тада ова станица врши само **биолошка испитивања**, што јој је и главни задатак.

Да би се видело у чему је станица досада била највише активна — већ према сретствима скојима је располагала—, овде ћу изнети у прегледу њене важније радове.

1. Израђена је серија (преко 100) микроскопских препарата, на којима је приказана **спермартогенеза**, донекле и **овогенеза** домаће пчеле. Један део од тих препарата поклоњен је у своје време Министарству Пољопривреде.

2. Израђен је повећи број (око 50) препарата, на којима се приказују пчелиње штеточине (Meloe-врсте, Braula coeca etc). И од ових препарата један део је разаслан појединим стручњацима ради информисања о раду станице.

3. Вршена су испитивања: о лажним матицама, о понашању пчела према изворима хране, о медљици, о ритмичким појавама код пчела и о лепезању пчела.*)

У години 1932. предвиђени су ови радови:

- а) Наставак испитивања медљике;
- б) Оријентација пчела изван пчелињег стана;
- в) Понашање пчела са заслепљеним оцелама;
- г) Лепезање пчела у вези са отварањем мирисног органа.

Испитивања **оријентације** код пчела треба да се изведу у крају који располаже са повећим, голим (пустим) комплексом земљишта (пешчара и сл.). Стога молим да ме ко год извести, где има такво погодно земљиште. Ова испитивања би се имала извршити уз присуство и припомоћ неколико чланова (комисијски).

Срем. Карловци, 31. октобра 1931.

---

*) Упор. S. Grozdanić, Einige Beobachtungen und Untersuchungen bei Afferweiseln von *Apis mellifica* L. Bienenvater, No. 6. 1931.

С. Грозданић, Понашање радилица домаће пчеле (*Apis mellifica* L.) према изворима хране. Дисерт. Издање Др. Пр. Пр. Наука. Срем Карловци 1931.

Dr. S. Grozdanić, Die Bedeutung des Honigtaues von *Lachnus viminialis* Fonsc. (Weidenbaumlaus) für die Bienenzucht im Donaugebiete. Bienenvater, No. 9. 1931.

Dr. S. Grozdanić, Zwei Beispiele des rhythmischen Verhaltens der Arbeiterinnen von *Apis mellifica* L., die ineinander übergehen können. Bienenvater No. 10. 1931.

Др. С. Грозданић, О лепезању радилица домаће пчеле (*Apis mellifica* L.) Пчелар No. 12. 1931.

Вођа станице
Др. Сима Грозданић
 професор.

Привредни Адресар Краљевине Југославије.

У циљу прибављања што тачнијих података о нашој привреди и проверавања и допуне адресног материјала за друго издање „Привредног Адресара Краљевине Југославије,“ у издању Завода за унапређивање спољне трговине, Завод је упутио штампане формуларе свим фирмама тражећи од њих податке који су му потребни да би могли бити унесени у нови адресар.

Пошто су ови формулари упућени по адресама из првог издања адресара а како је могуће да су неке фирме промашене и нису унесене у први адресар, то се овим путем позивају све веће индустријскепизвозничке и увозничке фирме да од Завода за унапређивање спољне трговине при Министарству трговине и индустрије, Његошева ул. бр 5, Београд, затраже један формулар.

У интересу је свих наших фирми у земљи, да буду унесене у друго издање адресара Завода, а ово тим пре што је унашање података за адресар, које је Завод тражио, сасвим бесплатно.

За наступајуће време продаје меда препоручујемо нашим п. пчеларима:
ЧАШЕ ЗА МЕД

од импрегнираног папира са поклопцима, у следећим величинама :			
5	12	25	50 дкг.
Дин. — 62	— 80	1 —	1 20 по ком.

(Узорак чаше шаљемо на захтев)

ФЛАШИЦЕ (тегле) за мед од белог стакла са лименим патетнт поклопцима, имамо у следећим величинама на складишту:			
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	1 кг.
Дин. 4.—	5.—	6.50	8.— по ком.

Цене разумевају се од станица Н. Врбас, без паковања отпрема поштом и жељезницом поузећем.

Надаље имамо на складишту : врцаљке, канте и сита за мед у највећем избору, кар и све остале потрепштине за продају и отпрему меда. За протувредност робе примамо **здравог и зрелог меда** за којег плаћамо дневну цену. Од меда треба нам послати узорак Испод 100 кг.-ма не примамо у замену за робу.

Југославенска Пчеларска Индустија **Л. РИЦМАН**, Нови Врбас
 (Дунавска бановина)

СРПСКА СРЕМСКА БАНКА А. Д. РУМА.

Деоничарска главница Дин. 3,000.000.—
Резервни фондови око „ 754.000.—

Има своје филијале:
у Глини, Илоку и Иригу.

Телефон бр. 11.
Адреса за брзојаве:
Сремска Банка

П Р И М А

улоге на књижице и текуће рачуне, плаћа најбољу камату и враћа без отказа.

П О Д Е Љ У Ј Е

зајмове на менице, текуће рачуне и хипотекарне зајмове на куће и земљишта.

Ф И Н А Н С И Р А

обртничка, трговачка и индустријска подuzeћа.

О Б А В Љ А

све банковне послове брзо и кулантно.